

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES (BRUGEL-ADVIES-20120622-146)

betreffende:

de visie op de evolutie van de
Belgische energiemarkt voorgesteld
door ATRIAS

Opgesteld in toepassing van artikel 9ter en 30bis van de
elektriciteitsordonnantie.

22 juni 2012

Inhoudsopgave

1	Juridische grondslag van dit advies.....	3
2	Voorafgaande uiteenzetting en voorgeschiedenis	4
3	Analyse en ontwikkeling.....	5
3.1	Beschrijving van de visie van ATRIAS	5
3.1.1	Context:	5
3.1.2	Identificatie van de belangrijkste parameters ('Drivers') van de evolutie van de energiemarkt:	6
3.1.3	Doelstellingen en uitdagingen:.....	8
3.1.4	Impact op het huidige model:.....	8
3.1.5	Implementatie van de visie van ATRIAS:	9
3.2	Aandachtspunten voor het vervolg van de besprekingen	10
3.2.1	Elementen die het marktmodel structureren: verticale meerlagige structuur	11
3.2.2	Elementen die de marktprocessen structureren: basisconcepten.....	11
4	Conclusies.....	15
4.1	Over het document 'Point of View':	15
4.2	Over het vervolg van de besprekingen:.....	16

I Juridische grondslag van dit advies

In een brief van 23 april 2012 heeft SIBELGA, in haar hoedanigheid van Distributienetbeheerder van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, via de onderneming ATRIAS¹, het advies van BRUGEL gevraagd over een document dat een visie op de evolutie van de Belgische energiemarkt beschrijft, hierna 'Point of View' genoemd.

Deze visie heeft tot doel een nieuw marktmodel te definiëren waarvan de implementatie zou moeten uitmonden in een belangrijke wijziging van de MIG² die momenteel van toepassing is. In overeenstemming met de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hierna 'de elektriciteitsordonnantie' genoemd, beschikt BRUGEL over een termijn van twee maanden na ontvangst van het ontwerp van wijziging van de MIG om haar advies uit te brengen **dat conform is in zijn dwingende bepalingen**.

Artikel 9ter van de elektriciteitsordonnantie, ingevoegd door artikel 27 van de ordonnantie van 14 december 2006 en gewijzigd door artikel 11 van de ordonnantie van 20 juli 2011, bepaalt immers het volgende:

"... De MIG die van toepassing is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt opgesteld door de distributienetbeheerder na overleg met de leveranciers. De distributienetbeheerder deelt alle wijzigingen aan Brugel mee van de MIG die van toepassing is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Brugel brengt haar advies, dat conform is in zijn dwingende bepalingen, uit binnen de twee maanden die volgen op de ontvangst van de wijzigingen. Deze kunnen slechts ten uitvoer worden gebracht vóór het einde van de termijn of vóór de mededeling van het advies, indien deze mededeling voorafgaat. Het gebrek aan advies binnen de termijn staat gelijk met een goedkeuring. De distributienetbeheerder kan slechts afwijken van het advies in zijn niet dwingende bepalingen mits gegronde motivering, die hij zonder uitstel meedeelt aan Brugel. Het technisch reglement en de MIG worden bekend gemaakt op de website van Brugel of met behulp van een link naar een website die ze beschrijft. Ze zijn in elk geval verenigbaar met de bepalingen van deze ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten."

¹ In overeenstemming met de regels betreffende de dagelijkse delegatie van de activiteiten van de netbeheerder (artikel 9 van de elektriciteitsordonnantie), heeft SIBELGA bepaalde activiteiten aan ATRIAS gedelegeerd in de mate waarin deze delegatie niet wordt verleend aan een juridische entiteit die afhankelijk is van een persoon bedoeld in artikel 8, § 1^e van de elektriciteitsordonnantie en SIBELGA de middelen behoudt om een effectieve controle uit te oefenen over de activiteiten van ATRIAS.

² Message Implementation Guide: de handleiding die de regels, procedures en het communicatieprotocol beschrijft die worden gevolgd voor de uitwisseling, tussen de distributienetbeheerder en de leveranciers, van de technische en commerciële informatie betreffende de toegangspunten.

Op basis van het bovenvermelde artikel en in het kader van haar opdrachten³ die door de elektriciteitsordonnantie worden vastgesteld, verleent BRUGEL dit advies betreffende het onderwerp van de bovenvermelde brief van ATRIAS.

2 Voorafgaande uiteenzetting en voorgeschiedenis

De visie die in het document 'Point of View' wordt ontwikkeld, is het resultaat van langdurige besprekingen enerzijds tussen de belangrijkste distributienetbeheerders (EANDIS, ORES, INFRAX en SIBELGA, hierna DNB's) en anderzijds tussen deze DNB's en de energieleveranciers.

Hierna volgt een korte beschrijving van het kader dat heeft geleid tot het voorstel van dit ontwerp van visie:

❖ **MoU (Memorandum of Understanding):**

Op 22 september 2010 zijn de distributienetbeheerders - EANDIS, ORES, INFRAX en SIBELGA – het eens geworden over de oprichting van dit enige platform voor de uitwisseling van marktgegevens (federaal Clearing House, hierna CH). Het protocol van akkoord (Memorandum of Understanding - MoU), dat door de vier operatoren werd ondertekend, voorziet in de oprichting van deze gemeenschappelijke en uniforme toepassing (CH), op basis van een nieuwe MIG (Message Implementation Guide) die tot doel heeft de marktprocessen te vereenvoudigen en ze 'Smartmeter Ready' te maken.

Dit protocol voorziet ook voorwaarden van overdraagbaarheid van de toepassing, ontwikkeld in het kader van dit project van Clearing House, wat de rechten van elke partij zou moeten waarborgen, die betrokken is bij het project, in geval van terugtrekking of vereffening van de vennootschap. Aangezien het eventuele specifieke gewestelijke ontwikkelingen betreft, kan de realisatie ervan niet worden verhinderd voor zover dat deze ontwikkelingen technisch kunnen worden uitgevoerd en dat de ermee gepaard gaande kosten ten laste worden genomen door de partijen die er de voordelen van zullen genieten in verhouding tot het betrekkelijk gewicht dat zij vertegenwoordigen in de specifieke gewestelijke ontwikkelingen.

❖ **ATRIAS:**

³ Artikel 30bis §2 1° en 2° van de elektriciteitsordonnantie, ingevoegd door artikel 56 van de ordonnantie van 14 december 2006 en gewijzigd door artikel 13 van de ordonnantie van 20 juli 2011, voorziet het volgende: [...] “§ 2. Brugel wordt bekleed met een opdracht tot verlening van advies aan de overheid over de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt enerzijds, en met een algemene opdracht van toezicht op en controle van de toepassing van de hiermee verband houdende ordonnanties en besluiten anderzijds. BRUGEL is belast met de volgende opdrachten:

1° het geven van adviezen, studies of gemotiveerde beslissingen, en het indienen van voorstellen in de gevallen die voorzien zijn door deze ordonnantie en door de bovenbedoelde ordonnantie van 1 april 2004 of haar uitvoeringsbesluiten;

2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, het uitvoeren van onderzoeken en studies of het geven van adviezen, betreffende de elektriciteits- en gasmarkt.” [...].

Op 9 mei 2011 hebben de distributienetbeheerders - EANDIS, ORES, INFRAX en SIBELGA, en ondertussen ook TECTEO, een onderneming met de naam ATRIAS opgericht. Deze heeft tot taak:

1. een project te realiseren dat erin bestaat een nieuwe versie van de marktregels (MIG 6) op te stellen en een unieke toepassing te ontwikkelen voor de uitwisseling van marktgegevens (CH),
2. deze toepassing te beheren, te onderhouden en uit te baten voor de vennoten die dit vragen.

ATRIAS zal inderdaad instaan voor de operationele uitbating van de informatiesystemen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken die aan de unieke toepassing (CH) worden toevertrouwd in het raam van de werking van de markt. Deze onderneming zal, voor de vennoten die dit vragen, instaan voor het preventieve, curatieve en evolutieve onderhoud en zal voorstellen doen om de toepassingen te laten evolueren naargelang van de wijzigingen van de marktbehoeften (bv. nieuwe MIG, nieuwe informaticastandaarden, ...).

Het bestuur van ATRIAS dat in de MIG 6-overeenkomst wordt voorgesteld, bestaat uit drie niveaus: het MIG6 Comité (strategisch), de stuurgroep (tactisch) en de werkgroepen (operationeel). De leveranciers en de netbeheerders zijn in deze drie niveaus vertegenwoordigd. De regulatoren die aan dit overleg zullen deelnemen als waarnemers, zullen vertegenwoordigd zijn in het MIG6 Comité en in de stuurgroep.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan deze overlegmethode in een aangepaste versie van de MIG 6-overeenkomst. De regulatoren zullen deze overeenkomst mede ondertekenen.

3 Analyse en ontwikkeling

3.1 Beschrijving van de visie van ATRIAS

3.1.1 Context:

De visie van ATRIAS met betrekking tot een nieuw marktmodel kadert in een Europese context die wordt gedomineerd door een ambitieus energiebeleid, met name door het vastleggen van de genoemde 20-20-20 doelstellingen die een groener en efficiënter energieverbruik beogen tegen 2020. ATRIAS wijst ook op het ontstaan, in Europa, van industriële modellen van intelligente netten waarbij nieuwe spelers hun intrede doen in de energiemarkt en op het vooruitzicht van de uitrol van intelligente meetsystemen in BELGIË.

Via een grondige analyse van deze context, heeft ATRIAS een geheel van belangrijke transformaties geïdentificeerd die we zouden moeten uitvoeren en stelt het een roadmap voor waarvan de belangrijkste fasen zijn geïdentificeerd tot het jaar 2016⁴. De basisprincipes van de visie die ten grondslag ligt aan deze roadmap worden beschreven in het document 'Point of View' waarover dit advies wordt verleend.

3.1.2 Identificatie van de belangrijkste parameters('Drivers') van de evolutie van de energiemarkt:

Zoals vermeld in de vorige paragraaf, hangt de evolutie van het marktmodel sterk af van de nationale en Europese omgeving. Rekening houdend met deze dubbele context heeft ATRIAS de belangrijkste parameters geïdentificeerd die, op middellang en lange termijn, een bepalende rol zullen spelen in de transformatie van het energiemarktmodel.

In haar visie stelt ATRIAS voor om met deze parameters rekening te houden in twee tijdspannen die werden gekozen op basis van haar perceptie van de evolutie van deze parameters op middellange en lange termijn:

❖ Op middellange termijn: periode tot 2016

- **Beheer van de gegevens van de intelligente meetsystemen:**

Deze gegevens kunnen nieuwe diensten genereren die worden aangeboden door de operatoren van de gereguleerde markt, of door nieuwe operatoren van de niet-gereguleerde markt (energieadviesbedrijven, beheerders van oplaadpalen of van gedecentraliseerde productie-installaties of van virtuele centrales). De organisatie van gegevensuitwisselingen tussen deze operatoren vereist het creëren van nieuwe identificaties, nieuwe marktprocessen en de transformatie van de rollen van de bestaande operatoren. Bovendien moet de gezamenlijke aanwezigheid in de marktprocessen van intelligente en klassieke meters, of meters die op die manier werken, worden benaderd op een manier die de impact op de afnemers met klassieke meters beperkt.

- **Beheer van de gedecentraliseerde producties:**

Gezien de toename van de gedecentraliseerde producties, stelt ATRIAS voor om deze in de marktprocessen te integreren met als doel het evenwicht tussen de belangen van de operatoren te behouden. Om dat te bereiken, zullen er nieuwe processen worden gecreëerd en zal de rol van bepaalde operatoren worden versterkt. Zo zal de DNB over de mogelijkheid beschikken om de meting te beheren

⁴ In het document 'Point of View' wordt 2015 vermeld als implementatiedatum voor het nieuwe marktmodel. Deze datum werd door ATRIAS nadien uitgesteld tot 2016.

van de producties die zich achter de hoofdmeter bevinden. Er zullen ook nieuwe processen moeten worden gecreëerd voor het uitvoeren van de operaties voor de compensatie of de verkoop van geproduceerde of in het net geïnjecteerde energie. De opname van de groene meters zal gebeuren met een zo fijn mogelijke granulariteit.

- **Beheer van de oplaadpalen voor elektrische voertuigen:**

ATRIAS voorziet geen enkele impact op het marktmodel, ook al menen de DNB's dat ze deze opladingen kunnen sturen om de congestie van hun netten te beheren. Op middellange termijn zullen de spelers van de niet-gereguleerde markt de gegevens van de gereguleerde markt kunnen gebruiken om bepaalde transacties voor elektrische voertuigen uit te voeren.

Naast deze nieuwe eisen noemt ATRIAS ook de verwachte vernieuwing van de informaticasystemen die momenteel door de DNB's worden uitgebaat en de noodzaak om de natuurlijke evolutie van de markt te begeleiden die streeft naar een optimale verhouding kosten/kwaliteit van de diensten. Bepaalde marktprocessen zullen dus moeten worden aangepast of vervangen om deze optimale verhouding, die kan worden vergemakkelijkt door de opportuniteit van dit nieuwe gemeenschappelijke platform, te bereiken.

❖ **Op lange termijn: periode na 2016:**

Voor de periode na 2016 lijkt er geen duidelijke visie te zijn op de uit te voeren transformaties, gezien de onzekerheden over de functionaliteiten van de toekomstige intelligente netten.

Ook al zal de implementatie van deze zogenoemde intelligente netten ongetwijfeld technische oplossingen bieden voor de aansluiting van meer gedecentraliseerde producties, toch is het niet eenvoudig om te voorzien hoe de markt zich moet organiseren om aan alle behoeften inzake flexibiliteit te voldoen (voor afname en injectie) die essentieel is voor de goede werking van de toekomstige markt. De implementatie van deze flexibiliteit zou gepaard moeten gaan met belangrijke transformaties van het huidige marktmodel (rollen en operatoren).

Om inzicht te krijgen in deze toekomstige behoeften wilde ATRIAS echter, parallel aan het ontwerp van wijziging van de huidige MIG, besprekingen voeren over de basisconcepten die de implementatie van flexibiliteit mogelijk maken: implementatie van nieuwe identificaties (afnemer, toegangspunt, servicepunt,...enz.) en de toename van de statussen (klassieke metering/smart metering, budgetmeter, voorafbetaald bedrag uitgeput, ...) met betrekking tot deze identificaties. Sommige van deze concepten zijn voorzien voor het ontwerp van MIG6.

3.1.3 Op te merken doelstellingen en uitdagingen:

Zoals reeds vermeld, heeft de visie van ATRIAS tot doel de transformatie van de markt tot een goed einde te brengen door rekening te houden met de intelligente meetsystemen die zich aankondigen, de groeiende integratie van gedecentraliseerde producties en de aansluiting van elektrische voertuigen.

Om deze transformaties uit te voeren, heeft ATRIAS ook de obstakels geïdentificeerd die moeten worden overwonnen om het nieuwe marktmodel niet inefficiënt of nodeloos complex te maken. Het betreft:

- Erop toezien dat, in het voordeel van de eindgebruiker, de processen eenvoudig, snel, interactief en transparant zijn;
- Erop toezien dat de impact op bepaalde gebruikers van klassieke meters (of als klassieke meters werkende meters) wordt beperkt;
- De goede werking van de processen tussen de operatoren (toewijzing, reconciliatie en facturatie van de gridfee) garanderen door een coherentie in stand te houden tussen de granulariteit van de marktentiteiten en de verschillende meetsystemen;
- Toezien op het respecteren van het privé leven in de context van de toename van de marktgegevens.

3.1.4 Impact op het huidige model:

De voorgestelde roadmap voor de implementatie van de door ATRIAS ontwikkelde visie lijkt, tenminste in de eerste fase die loopt tot 2016, de rollen van de operatoren van de huidige markt niet ingrijpend te wijzigen. Toch zouden deze operatoren nieuwe functionele diensten moeten aanbieden om de aangekondigde en door het nieuwe marktmodel ondersteunde transformaties te begeleiden. Om deze diensten niet te beperken en de evolutie van de wetgeving in de verschillende Gewesten te integreren, moet het nieuwe marktmodel voldoende flexibel zijn, zonder het echter te complex te maken om rekening te houden met onwaarschijnlijke evoluties, meer bepaald de evoluties die worden toegeschreven aan de toekomstige functionaliteiten van de intelligente netten.

BRUGEL stelt zich ook vragen over de toegang tot de (al of niet gevalideerde) meetgegevens voor de operatoren van de niet-gereguleerde markt. Deze operatoren (energieadviesbedrijven, beheerders van oplaadpalen voor elektrische voertuigen, beheerders van virtuele productiecentrales...) kunnen de meetgegevens immers gebruiken om diensten aan te bieden aan hun klanten. Het is belangrijk om geen obstakels te creëren voor de opkomst van deze spelers en erop toe te zien de technologische kloof te verminderen die tussen de operatoren zou kunnen bestaan. Het evenwicht tussen de belangen van de operatoren die in het huidige marktmodel worden vastgesteld, zou moeten worden gehandhaafd in het nieuwe model, ook in het voordeel van de nieuwe operatoren.

3.1.5 Implementatie van de visie van ATRIAS:

3.1.5.1 Implementatieprincipe:

Voor de implementatie van de voorgestelde visie, heeft ATRIAS gekozen voor een verantwoorde 'top-down' benadering, waarbij het 'top management' de krachtlijnen definieert vóór de feitelijke ontwikkeling van de marktprocessen. Deze benadering heeft inderdaad het voordeel dat ze de methode 'via consensus' voortzet, die tot nog toe door de marktspelers wordt gebruikt om de werking van de markt te optimaliseren en een evenwicht te bewaren tussen de belangen van alle operatoren.

Het document 'Point of View' suggereert echter, in de sectie over de impact van de drivers, dat de validering van het nieuwe marktmodel zou kunnen worden uitgevoerd via de validering van de marktprocessen. In feite zou de validering van de processen enkel oordeelkundig zijn in het kader van een stabiel marktmodel waarvan de structuren (rollen en marktspelers) zijn vastgelegd.

Het document 'Point of View' vermeldt trouwens wel degelijk dat het nieuwe marktmodel eerst per thema zal worden uitgewerkt (bv.: beheer van de gedecentraliseerde producties of van de gegevens van intelligente meters). En elk thema kan verschillende marktprocessen beïnvloeden. ATRIAS stelt bovendien voor om de impact van de transformaties die een thema aan het marktmodel aanbrengt 'end-to-end' te analyseren in de gehele waardeketen van de markt door de benadering 'Business case' te hanteren.

Het zou dus verstandig zijn om te kiezen voor een valideringsprocedure die dezelfde logica volgt als de implementatie van het nieuwe marktmodel. De regulatoren zullen dus eerst de scope van de onderwerpen bespreken vooraleer de marktprocessen goed te keuren⁵.

In deze optiek dient te worden opgemerkt dat de achtereenvolgende goedkeuringen van de voorstellen niet een automatische goedkeuring van het nieuwe marktmodel impliceren aan het einde van het raadplegingsproces. BRUGEL behoudt zich immers de mogelijkheid voor om de coherentie van het geheel van de marktprocessen na te gaan wanneer de nieuwe MIG haar ter goedkeuring zal worden voorgelegd.

3.1.5.2 Documenten en rapporteringswijze:

Het document 'Point of View', dat door alle operatoren werd goedgekeurd, is een beginpunt voor een gestructureerd overleg tussen alle marktspelers. Andere documenten, die nog niet door alle operatoren werden goedgekeurd, worden eveneens voorgesteld ter bespreking.

⁵ In overeenstemming met de elektriciteitsordonnantie geeft BRUGEL haar advies, dat conform is in zijn dwingende bepalingen, voor elk ontwerp van wijziging van de MIG.

BRUGEL is van mening dat de kwaliteit van de documenten en de rapporteringswijze kan worden verbeterd. Het zou namelijk nuttig zijn voor de besprekingen om tijdig over voldoende ontwikkelde documenten te beschikken voor de onderwerpen die worden besproken en waarin men gemakkelijk de visie van elke deelnemer kan onderscheiden.

Blijkbaar zijn bepaalde functionele concepten namelijk onvoldoende uitgewerkt om te beantwoorden aan alle behoeften en specifieke regionale kenmerken (bv. compensatie, facturatie van de gridfee, transactioneel of batchproces,... enz.). De standpunten van de operatoren worden blijkbaar niet altijd begrepen. BRUGEL hoopt dat de operatoren hun keuzes zullen motiveren voor de kwesties die nog in bespreking zijn wegens gebrek aan consensus.

3.1.5.3 Planning:

Voor de implementatie van de voorgestelde visie, heeft ATRIAS een strategie aanvaard die erin bestaat om eerst het 'HOE'⁶ en daarna het 'WAT'⁷ te bespreken betreffende de architectuur van het model en de structuur van de marktprocessen. Deze strategie impliceert onvermijdelijk een iteratief werk, terwijl de voorgestelde planning geen rekening houdt met deze behoefte. Dat zet bepaalde marktspelers ertoe aan om het 'WAT' al te bespreken in de fase van het 'HOE' en dat doet verwarring ontstaan en leidt soms tot onbegrip tussen de marktspelers. BRUGEL vraagt zich af of de voorgestelde planning geschikt is voor de gekozen besprekingsstrategie en nodigt ATRIAS uit om deze besprekingen beter te structureren in de geest van het document 'Point of View' en om de planning overeenkomstig aan te passen.

3.2 Aandachtspunten voor het vervolg van de besprekingen

Gezien het belang van de uitdagingen die verbonden zijn met de transformatie van het energiemarktmodel, wil BRUGEL de aandacht van ATRIAS vestigen op bepaalde punten die haar belangrijk lijken in het licht van de huidige besprekingen tussen de marktspelers.

Hieronder bespreken we de belangrijkste elementen die naar voor zijn gekomen tijdens de huidige besprekingen:

⁶ Men wil, via werkhypothesen en voorbeelden van usecases, in deze fase van het 'HOE' het volgende definiëren:

- een moduleerbare en flexibele architectuur van het marktmodel,
- de basisconcepten die toelaten om de marktprocessen te structureren.
-

⁷ Definitie van de marktprocessen om aan de geïdentificeerde behoeften te voldoen.

3.2.1 Elementen die het marktmodel structureren: verticale meerlagige structuur

De besprekingen die ATRIAS momenteel organiseert, hebben tot doel een marktmodel te definiëren waarvan de architectuur zou moeten toelaten om aan de huidige en toekomstige behoeften te voldoen (zie paragraaf 3.1.2 van dit advies). Het concept dat hieruit lijkt te ontstaan, stemt overeen met een verticale meerlagige structuur waarin ATRIAS de centrale rol van facilitator vervult.

De waardeketen van het nieuwe marktmodel is namelijk verticaal in verschillende lagen gestructureerd volgens een logische segmentering (fysisch, operationeel en commercieel). Elke laag stemt overeen met een andere activiteit, hoewel de operatoren meer dan één activiteit kunnen uitoefenen en zich dus in meer dan één laag kunnen bevinden. Er wordt een interactielaag gecreëerd, beheerd door ATRIAS, voor de regels betreffende de informatie-uitwisseling tussen alle operatoren. In deze configuratie overlappen twee waardeketens elkaar: de gereguleerde markt en de dienstenmarkt.

BRUGEL meent dat het duidelijker zou zijn om de interacties die tussen de twee markten kunnen bestaan, goed te definiëren. BRUGEL meent dat het de taak van ATRIAS is om ook de informatie-uitwisseling met de operatoren van de niet-gereguleerde markt te organiseren. Het genoemde concept 'servicepunt' zou sterk kunnen bijdragen aan deze rol als dit concept in het nieuwe model zodanig wordt gemodelleerd dat het meer toepassingsmogelijkheden zou bieden. Die mogelijkheid zou echter moeten worden omkaderd door de definitie van de bevoegdheidsgrenzen van de DNB buiten de hoofdmeter.

BRUGEL adviseert inderdaad om een volledige lijst op te stellen van de verschillende meters die tot de uitsluitende bevoegdheid van de DNB behoren. BRUGEL is van mening dat de perimeter van de DNB tot de volgende, al of niet 'smart', meters moet worden beperkt:

- Klassieke hoofdmeters (enkel- en tweevoudig uurtarief of A+/A-);
- 'Exclusief nacht'meter;
- Meter die door een specifiek circuit kan worden onderbroken (bijvoorbeeld voor een elektrisch voertuig of de accumulatie van warm water);
- Groene meters.

Deze lijst zou het mogelijk moeten maken om bepaalde deuren definitief te sluiten (bv. geval van commerciële submeter: de commerciële meters zouden geen servicepunten mogen zijn of zouden niet in het Clearing House mogen worden geïntegreerd).

3.2.2 Elementen die de marktprocessen structureren: basisconcepten

Voor het definiëren van de basisconcepten die de marktprocessen zullen structureren, steunt ATRIAS op een geheel van werkhypothesen die hoofdzakelijk afkomstig zijn van het document 'Point of View'. Deze concepten worden ook geïllustreerd met voorbeelden van use-cases. Ook al dienden deze illustraties slechts om de mogelijkheden van het concept te valideren, ze kunnen onderliggende hypothesen suggereren die niet duidelijk werden gedefinieerd of goedgekeurd door de marktpelers.

Hierna bespreken we enkele van deze concepten die zouden moeten worden uitgebreid om rekening te houden met de huidige of toekomstige wensen van de regionale autoriteiten.

❖ **Transactioneel t.o. batchmodel:**

Bepaalde marktprocessen worden momenteel in batch verwerkt; hierbij worden deze processen in één keer verwerkt en is het resultaat van de verwerking pas op het einde van deze processen gekend, wat tot nare verrassingen kan leiden in geval van bijvoorbeeld fouten in de gegevensinvoer. De andere mogelijkheid is om deze processen geleidelijk te verwerken met tussentijdse resultaten tijdens de verwerking. In dit geval zal de operator die het proces heeft opgestart de voortgang van zijn marktproces kunnen volgen naarmate de procedure vordert.

BRUGEL wil aan hen die dat wensen, de mogelijkheid bieden om dit type transactioneel model zo goed mogelijk te benutten in de relaties enerzijds tussen de operatoren en anderzijds tussen deze operatoren en de eindafnemer (bijvoorbeeld via een interactieve interface).

❖ **Afstemming van de 'times of use' tussen DNB en leveranciers:**

De 'Times-of-Use' stemmen overeen met tijdsintervallen (uurbereiken) waarin de meetgegevens worden gecumuleerd/bijeengebracht. De wijze waarop de 'time-of-use' worden gevaloriseerd voor de facturatie wordt bepaald door de 'Time Frames' die momenteel zijn vastgesteld voor de tarieven DAG/NACHT, of meer bepaald piekuren/daluren.

Het concept zoals het wordt geïllustreerd tijdens de besprekingen tussen de actoren suggereert een afstemming van de times-of use tussen alle marktoperatoren terwijl de logica waarmee deze periodes worden gedefinieerd, verschilt naargelang van de eisen die afhankelijk zijn van hun activiteit. De eisen van de energiemarkt voor de enen en het beheer van de congestie van het net voor de anderen.

Het project Linky⁸ in Frankrijk voorziet bijvoorbeeld in zijn functionaliteiten 10 'times-of-use' voor de leveranciers en 4 voor de DNB's, wat veronderstelt dat er geen automatische afstemming van deze periodes plaatsvindt tussen de twee operatoren. BRUGEL is van mening dat het verstandig zou zijn om deze afstemming van de 'times-of-use' niet verplicht te maken en dit concept zodanig te ontwikkelen dat de bevoegde autoriteiten zou toelaten het aantal en de duur van deze tijdsintervallen te bepalen.

⁸ Een slimme meter van ERDF (Frankrijk) voor elektriciteit met de naam 'Linky'.

❖ **Koppeling van de gridfee⁹ facturaties aan deze van de eindafnemers:**

De eventuele gevolgen van de mogelijkheid, geboden aan de eindafnemer, om het type facturatie te kiezen dat hij wenst (een maandelijks factuur op basis van het reële verbruik of een maandelijks voorschot met een jaarlijkse regularisatiefactuur) voor de facturatie van de gridfee, worden momenteel behandeld in de besprekingen tussen de marktspelers.

BRUGEL meent dat de logica van het 'HOE' die voor de discussies werd gekozen in de huidige ontwikkelingsfase van het nieuwe model de operatoren ertoe zou moeten aanzetten om ervoor te zorgen dat de keuzes van vandaag de keuzes in de toekomst niet zullen hypothekeren en dat men de bevoegde autoriteiten de keuze moet laten om te beslissen wat het meest geschikt is voor hun Gewest. In die optiek kan BRUGEL, op dit ogenblik, niet akkoord gaan met de koppeling van de facturaties van de gridfee aan de facturaties van de eindafnemers.

❖ **Werkhypothese voor de meetsystemen:**

In het document 'Point of View' worden aan de eindafnemer drie meetsystemen voorgesteld waarvan de granulariteit varieert van de meest klassieke (zoals voor de huidige meter), tot de fijnst mogelijke (basiseenheid van de markt: 1/4u voor elektriciteit en 1 u voor gas). De eindafnemer krijgt aldus de mogelijkheid om, als hij over een intelligente meter beschikt, zijn meter op de klassieke manier te laten werken, wat a priori niets zou veranderen aan zijn huidige situatie, of bijkomende mogelijkheden te activeren (meer gedetailleerde gegevens of gedifferentieerde tarieven). Dit is niet helemaal juist als hij voor de klassieke werking kiest, aangezien de opname in elk geval vanop afstand moet gebeuren. Het is bovendien economisch niet redelijk om deze opname tot een jaarlijkse meteropname te beperken, zoals voor de meeste huidige klassieke meters. Het is dus noodzakelijk om een werkhypothese uit te werken voor de opnamefrequentie.

Er werd gekozen voor één opname per maand op basis van het ontwerp van Europese richtlijn, dat nog in voorbereiding en onzeker is, over de energie-efficiëntie. BRUGEL roept op om de opnamefrequentie los te koppelen van de frequentie van de facturatie van de verbruikte energie. De eindafnemer moet de mogelijkheid krijgen om voor een jaarlijkse facturatie te kiezen en de maandelijks informatie kan aan de afnemer ter beschikking worden gesteld om zijn verbruik op te volgen. Het gebruik van deze maandelijks gegevens voor de marktprocessen tussen de operatoren moet het principe van de proportionaliteit eerbiedigen dat werd opgesteld door de commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer of, als dit niet kan, ter goedkeuring worden voorgelegd aan de eindafnemer.

⁹ De kosten voor het gebruik van het distributienet en het transportnet.

De keuze die aan de eindafnemer wordt gegeven om één van de voorgestelde meetsystemen te kiezen, dient overigens werkelijk en coherent te zijn in de gehele waardeketen en mag niet worden ontkracht door de interacties tussen scenario's die tot een bepaald stelsel zouden aanzetten (bv.: compensatie, rechtzetting...).

❖ **Modellering van de fysische stromen in de marktprocessen:**

Het huidige marktmodel laat niet toe om de gedecentraliseerde producties in bepaalde processen te integreren (infeed¹⁰, allocatie¹¹). De toename van deze producties maakt het model achterhaald en dit om de volgende redenen:

- ✓ **Evolutie van het effectieve verbruik in het net:**

Het huidige model laat niet toe om het effectieve verbruik van de netgebruikers op te volgen (er wordt geen rekening gehouden met het gecompenseerde verbruik in de infeed). Deze informatie zou nuttig zijn om de vorderingen naar de doelstelling van 20% vermindering van het verbruik tegen 2020 te meten.

- ✓ **Raming van de verliezen in het net:**

Momenteel kan men de impact van de gedecentraliseerde producties op het percentage van verliezen in het elektriciteitsnet niet meten. Die impact kan negatief zijn als de productie niet lokaal wordt verbruikt en verder in het net wordt doorgestuurd.

- ✓ **Berekening van de allocaties:**

Momenteel worden de SLP's opgesteld om de verbruiksprofielen te modelleren, zonder rekening te houden met de aanwezigheid van lokale producties. Bovendien, terwijl de afnemer die over een fotovoltaïsche productie-installatie beschikt eerder een profiel 'nacht' heeft (hij verbruikt altijd 's nachts en injecteert overdag), kennen de huidige toewijzingscriteria van de SLP hem automatisch het stelsel 'dag' toe, aangezien deze klanten niet voor een tweevoudige meting kiezen. Deze vaststelling tast het allocatieproces aan (verhoging van de residu's) en maakt het nominatieproces dus minder voorspelbaar, wat uiteindelijk nadelig is voor alle verbruikers.

¹⁰ De som van alle energiestromen die in het distributienet binnenkomen.

¹¹ De verdeling van de infeed tussen de evenwichtsverantwoordelijken die werden aangesteld voor elk toegangspunt zonder telemeting van een distributienet.

Het zou dus verstandig zijn het huidige compensatieprincipe te behouden, maar in deze marktprocessen de realiteit van de fysische uitwisselingen in het net te weerspiegelen. Dat zou, *a priori* voor een lagere kost, van de infeed en de allocatie indicatoren moeten maken die de vorderingen in het bereiken van de doelstelling 20-20-20 tegen 2020 evalueren (vermindering van het verbruik en groenestroomproductie). De op deze manier gemeten infeed kan ook dienen om het percentage van verliezen in het net beter te ramen. Bovendien zou het met specifieke SLP's voor de gedecentraliseerde installaties en met een betere raming van het RESIDU mogelijk zijn om de berekening van de allocatie te verbeteren tot voordeel van de operatoren en de eindafnemer.

De herziening van de compensatiewijze moet overigens niet aan de frequentie van de meteropname worden gekoppeld, zoals vermeld in het document 'Point of View'. Dit onderwerp behoort tot de bevoegdheid van de gewestelijke autoriteiten die als enigen zullen bepalen welke compensatiewijze er in hun Gewest zal worden toegepast. We nodigen ATRIAS niettemin uit om een structuur voor te stellen voor het compensatieproces die, vanuit technisch oogpunt, alle mogelijke oplossingen mogelijk zou maken om de autoriteiten toe te laten in de toekomst het door hen gewenste beleid te voeren.

4 Conclusies

Als gewestelijke regulator die belast is met een missie van advies aan de publieke overheden betreffende de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt, enerzijds, en met een algemene missie van toezicht en controle op de toepassing van de bijhorende ordonnanties en besluiten anderzijds, heeft BRUGEL het document 'Point of View' onderzocht, dat ATRIAS voorstelt als basis voor de reflectie over het nieuwe marktmodel.

Hieronder worden de belangrijkste onderzochte elementen weergegeven waarover BRUGEL een conform advies verleent:

4.1 Over het document 'Point of View':

De visie die in het document 'Point of View' wordt ontwikkeld, lijkt coherent en erg duidelijk over de inzet en de verwachte uitdagingen. Hoewel het document talrijke algemeenheden bevat, onderschrijft BRUGEL de aangekondigde principes en de geïdentificeerde bronnen van transformatie (beheer van de gedecentraliseerde producties, de intelligente meetgegevens,... enz.) waarmee rekening wordt gehouden in het ontwerp van MIG6.

BRUGEL staat ook positief tegenover de wens van de DNB's om één platform te creëren voor de uitwisseling van informatie en compensatie tussen de marktspelers (federaal Clearing House). Dit nieuwe platform zou immers de synergieën en de optimalisering van de marktprocessen moeten bevorderen in het voordeel van de eindafnemer.

Hoewel de basis van het huidige marktmodel wordt behouden en het evenwicht tussen de belangen van de verschillende operatoren in stand wordt gehouden, is het duidelijk dat de

basis wordt gelegd voor belangrijke transformaties aan het huidige model. De implementatie van een marktmodel dat rekening houdt met deze transformaties, vereist noodzakelijkerwijze de definitie van de doeleinden (scope) ervan en de rollen en verantwoordelijkheden van elke betrokkene, vooraleer de marktprocessen worden geïmplementeerd. BRUGEL vraagt om formeel te worden geraadpleegd bij elk van deze fasen in overeenstemming met de geest van de elektriciteitsordonnantie (zie paragraaf I van dit advies). Het is de taak van ATRIAS om deze consultatie te integreren in haar planning voor de implementatie van haar visie die ze in het document 'Point of View' heeft ontwikkeld.

4.2 Over het vervolg van de besprekingen:

Zoals reeds vermeld (zie paragraaf 3.2 van dit advies), vestigt BRUGEL de aandacht van ATRIAS op bepaalde punten om de marktoperatoren ertoe aan te zetten constructieve besprekingen te voeren over de basis van de werkhypothese die de keuzes in de toekomst van de bevoegde autoriteiten niet zullen hypothekeren.

Immers, aangezien het de architectuur betreft van het nieuwe marktmodel, meent BRUGEL dat ATRIAS ook uitwisselingen van informatie zou moeten organiseren met de operatoren van de niet gereguleerde markt. In die optiek zou het nuttig zijn dat ATRIAS de elementen van antwoord zou aanbrengen op basis waarvan de beslissingen kunnen worden genomen over de beste manier om de uitwisselingen van informatie te organiseren met de operatoren van de niet gereguleerde markt. Deze elementen van antwoord kunnen worden bekomen door het uitvoeren van een "benchmark" met de buurlanden over de mechanismen van interactie van de DNB/ "Meter Point Administration" met deze operatoren van de niet gereguleerde markt (ondernemingen die in de markt gewoonlijk worden benoemd als "derde partijen". In hetzelfde perspectief zou het ook nuttig zijn om te peilen naar de verwachtingen van de operatoren die reeds op de markt aanwezig zijn (bvb. Fedesco, Dapesco, ...enz.). BRUGEL nodigt ATRIAS uit om op basis van dit prospectiewerk, een beschrijving voor te stellen van een geheel van diensten die moeten worden geïmplementeerd tegen 2016, datum waarop de nieuwe MIG operationeel zal zijn.

Wat de basisconcepten betreft die de marktprocessen zullen structureren, beveelt BRUGEL aan om zich niet te steunen op de onderliggende hypothesen die de bevoegdheden van de gewestelijke autoriteiten aantasten. Het betreft met name de gesuggereerde afstemming van de "Times-of-use" tussen de DNB's en de leveranciers, de koppeling van de grid fee facturatie aan de facturaties van de eindafnemers, de wijze van compensatie van de hernieuwbare producties en de koppeling tussen de opnamefrequentie en de frequentie van de facturatie.

BRUGEL nodigt ATRIAS uit om concepten voor te stellen die in overeenstemming zijn met de huidige wetgeving, maar die voldoende flexibel zijn om de gewestelijke autoriteiten toe te laten in de toekomst het door hen gewenste beleid te voeren.

Aangezien het inderdaad om eventuele specifieke gewestelijke ontwikkelingen gaat, herinnert BRUGEL eraan dat de realisatie ervan niet mag worden verhinderd voor zover dat deze ontwikkelingen technisch kunnen worden uitgevoerd en dat de ermee gepaard gaande kosten ten laste worden genomen door de partijen die er de voordelen van zullen genieten in verhouding tot het betrekkelijk gewicht dat zij vertegenwoordigen in de specifieke gewestelijke ontwikkelingen.

Er zullen ook andere kwesties moeten worden behandeld in het kader van of parallel met dit nieuwe marktmodel. Het gaat hoofdzakelijk om de mechanismen voor het beheer van de belasting (afname en injectie) en de gehele flexibiliteitsthematiek die ermee gepaard gaat, zowel op technisch vlak als op het vlak van de keuze van de businessmodellen. In die optiek stelt BRUGEL zich vragen over het niveau van flexibiliteit dat aan het nieuwe marktmodel moet worden gegeven. Moet men een zeer flexibel marktmodel toelaten, dat dus te complex zal zijn voor een nog vaag en onzeker ontwerp van intelligent net? BRUGEL verwacht van de marktoperatoren een duidelijke visie op de doeleinden van deze flexibiliteit. In die optiek adviseert BRUGEL om zich op stabiele, expliciete en gemotiveerde hypothesen te baseren.

BRUGEL nodigt ATRIAS tevens uit om na te denken over de middelen ter bescherming van de persoonsgegevens en over de rol en de verantwoordelijkheden van de verschillende marktpelers met betrekking tot het respect voor de persoonlijke levenssfeer van de eindafnemer. De aard en het volume van de verwerkte gegevens van de gebruikers die zullen worden versterkt door de koppeling met de officiële databanken, zouden ARTIAS ertoe moeten aanzetten de commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te raadplegen voor het uitwerken van de maatregelen die noodzakelijk zijn om deze gegevens te beschermen.

* *

*